

Právní úprava obchodních společností prošla od roku 1991, kdy byl přijat obchodní zákoník, mnoha změnami. Po roce 1989 chtěl podnikat skoro každý, a tak vznikalo mnoho společností. Při používání práva obchodních společností v praxi se objevovaly nedostatky nebo mezery ve stávající úpravě. Na toto reagoval zákonodárce nespočtem novel. Další novely byly vyvolány přípravou České republiky na vstup a jejím následným vstupem do Evropské unie. Tato frekvence novelizací obchodně právních předpisů do praxe vnášela zmatek a nejednotnost při aplikaci. Soudy byly zahlceny nejen návrhy subjektů, které byly podány z jejich vůle, ale i návrhy, které byly podány s ohledem na splnění podmínek, které subjektům ukládala ta která novela. Tím docházelo k průtahům v rejstříkovém řízení, což mělo negativní dopady nejen na subjekty, kterých se řízení rejstříkových soudů týkalo, ale také na ekonomiku České republiky jako celku.

Po vstupu České republiky do Evropské unie dnem 1. 4. 2004 se úprava obchodních společností začala řídit nejen právem českým, ale i právem evropským, a to jak bezprostředně aplikovatelným jako jsou nařízení, tak směrnice, které stanoví harmonizační rámec, ale za normálních okolností samy o sobě nezakládají subjektivní práva a povinnosti¹. Samozřejmě z hlediska práva Evropských společenství je klíčovým pramenem práva tzv. právo primární, kterým je Smlouva², která nejen vymezuje rámec pravomocí Evropských společenství co se týče obchodních společností, ale přináší i definici základních pojmů jako například „Společnost“.

Ve své práci se budu věnovat zejména otázkám, na které neexistuje jednoznačná odpověď. V mnoha případech je zákon poměrně nejasný a jasno nevnáší ani důvodová zpráva či texty akademiků, kteří se poměrně často na konci rozsáhlé studie doberou k závěru, že jednoznačná odpověď neexistuje a nenabídnou čtenáři ani závěr k jakému by se klonili oni. Významným vodítkem se v poslední době stává právo Evropské unie, které je možno použít jako interpretační pomůcku v případě, že se jedná o normu, která byla transponována do českého práva, a tak i když tuzemská norma je nejasná, odpověď je možno nalézt ve směrnici, jež je do českého právního řádu promítnuta onou nejasnou normou. Dalším interpretačním vodítkem je též judikatura Evropského soudního dvora a judikatura Soudu prvního stupně.

Vzhledem k postupnému sblížení právních řádů jednotlivých států jsem se rozhodla odpovědi na mé otázky hledat rovněž prostřednictvím srovnání s právními předpisy francouzského práva, které se týkají založení, vzniku a neplatnosti právnických osob.

V první kapitole se budu věnovat teorii právnických osob a obecně obchodním společnostem, abych uvedla východiska pro další části své práce. Těžištěm mé práce jsou však kapitoly 2 a 3 s tím, že v kapitole 2 se zabývám založením a vznikem obchodních společností a v kapitole 3 jejich neplatností.

Nejdříve se budu zabývat založením a vznikem obecně u všech společností a posléze budu analyzovat odlišnosti týkající se založení a vzniku akciové společnosti. V krátkosti se též zmíním o založení dvou nadnárodních společností Societa Europea a Evropského hospodářského zájmového sdružení, jejichž vznik se řídí především předpisy Evropského práva. Na části Evropským právem neupravené se na tyto dvě nadnárodní formy společností použijí právní předpisy příslušného členského státu, ve kterém je tato obchodní společnost zakládána. Budu se snažit postihnout celý vývoj založení obchodní společnosti, a to od prvotní myšlenky zakladatele, až po zápis obchodní společnosti do obchodního rejstříku, tedy až po její vznik.

Nejzajímavější problematikou je neplatnost obchodní společnosti, neboť tato úprava nebyla obsažena v obchodním zákoníku při jeho přijetí v roce 1991 a byla doplněna až v pozdějších letech. Více byla rozvinuta až pod vlivem chystaného vstupu do Evropské unie. Otázka neplatnosti společnosti je v České republice mezi teoretiky velmi kontroverzním tématem. Není jednoznačně přijímána ani v teorii ani v praxi, často bývá i ignorována. V této otázce chybí také národní judikatura. Ohledně neplatnosti obchodní společnosti nepadají příliš mnoho shody ani mezi akademiky, a tak se třeba do sporu dostávají takové kapacity obchodního práva, jako jsou prof. Pelikánová a JUDr. Štenglová. Určité neshody v některých otázkách panují rovněž mezi prof. Pelikánovou a prof. Dědičem.

Ve své diplomové práci se pokusím shrnout problematiku založení, vzniku a neplatnosti obchodní společnosti, a otázek s tím souvisejících. Kromě vývoje právní úpravy a obecně přijímaných závěrů se budu snažit najít odpovědi na otázky, které jsou považovány za sporné. Cílem mé diplomové práce je poskytnout co nejvíce názorů, se snahou nabídnout vlastní řešení.